

Hava Aracı Bakım Personeli Lisansı İşlemleri Rehber Dokümanı

GİRİŞ

Bu doküman; Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanlığını tarafından 13/05/2014 tarihinde yayınlanan ve 08/08/2018 tarihinde revize edilen SHT-66 Hava Aracı Bakım Personeli Lisansı Talimatı ile ilgili tüm konularını kapsayan ve takip edilecek usul ve esasları içeren rehber bir doküman olarak kullanılması amacı ile hazırlanmıştır.

Rehber doküman; ilgili mevzuatlardan, talimatın yayın tarihinden bu güne kadar gerçekleştirilen denetlemelerden, Genel Müdürlüğümüze sorulan sorulardan ve ilgili hava aracı bakım tenisyenlerinin yaşadığı problemlerden faydalanılarak hazırlanmıştır.

SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansı almak isteyen veya almış olan kişiler için hazırlanmış olan bu rehber dokümanda;

- Genel Müdürlük mevzuatlarına nasıl ulaşılacağı,
- SHT-66 Talimatı hakkında bilgiler,
- lisans işlemleri için başvuruların nasıl yapılacağı
- süreç içerisinde karşılaşılabilecek olası sorulara cevaplar,

gibi konularda bilgiler yer almaktadır.

Bahsi geçen talimat ile ilgili olarak rehberde yer almayan konular veya anlaşılamayan konular hakkındaki sorularınızı shy66@shgm.gov.tr adresine iletebilirsiniz.

ONAY SAYFASI

Revizyon Durumu

Revizyon		Açıklama
Numarası	Tarihi	
00	24.10.2018	İlk yayım

	Ad Soyad	Tarih	İmza
Hazırlayan	Özcan BAŞOĞLU Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanı	__/__/2018	
Kontrol Eden	Can EREL Genel Müdür Yrd.	__/__/2018	
Onaylayan	Bahri KESİCİ Genel Müdür V.	__/__/2018	

İçindekiler

GİRİŞ	2
1. Genel Bilgiler	5
1.1. Mevzuata Erişim	5
1.2. Formlara Erişim	6
1.3. Hizmet Bedeli	7
2. SHT-66 Hava Aracı Bakım Personeli Lisansı Talimatı	8
3. SHY-66 Kategorileri	8
4. Hava Aracı Grupları	8
5. Lisans İşlemleri	9
5.1. Hava Aracı Bakım Lisansı Tanzimi	9
5.1.1. Yaş Şartı:	9
5.1.2. Dil Yeterlilik Şartı:	9
5.1.3. Modül Sınavı Şartı:.....	9
5.1.4. Temel Deneyim Şartı:.....	10
5.2. Hava Aracı Bakım Lisansının Temdit Edilmesi veya Yeniden Düzenlenmesi ..	11
5.3. Hava Aracı Bakım Lisansına Kategori İlave Edilmesi	12
5.4. Hava Aracı Bakım Lisansına Tip İlave Edilmesi	12
5.4.1. Pratik Deneyim:	13
SHT-66 Talimatı GM 66.A.45 Tip işleme özet tablosu	14
5.4.2. İşbaşı Eğitimi:.....	15
5.5. Lisansların Dönüşüm İşlemi	15
5.6. Sınırlamalarının Kaldırılması	16
5.6.1. Dönüşüm Sınırlamalarının Kaldırılması	16
5.6.2. Grup-3 Sınırlamalarının Kaldırılması:.....	16
5.7. Kredilendirme	17

1. Genel Bilgiler

1.1. Mevzuata Erişim

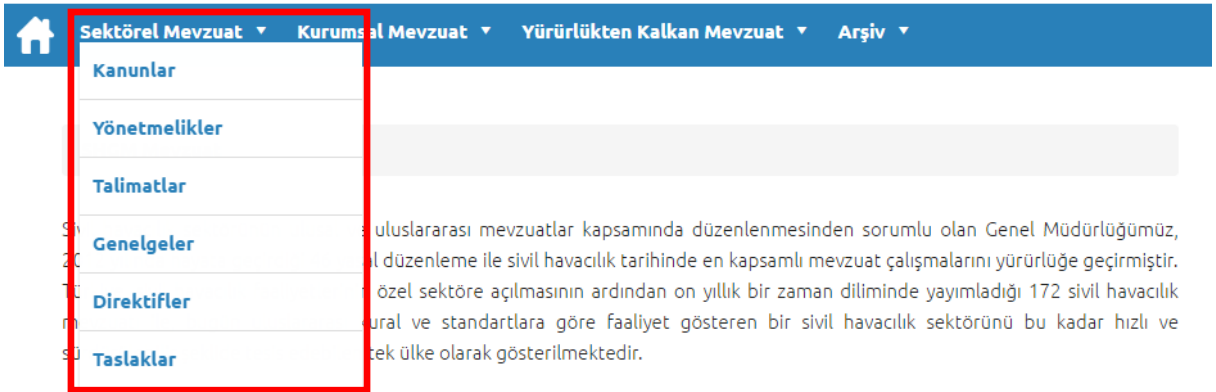
Sivil Havacılık mevzuatlarına, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün web sitesi (www.shgm.gov.tr) içerisinde yer alan aşağıdaki şekilde görülen mevzuat butonuna tıklayarak ulaşabilirsiniz.

Mevzuat bölümünde ulaşılmak istenen mevzuat tipi, aşağıda gösterilen Sektörel Mevzuat açılan menüsünden seçilerek; ilgili kanun, yönetmelik, talimat, genelge, direktif ve taslaklara ulaşabilirsiniz.

UYARI !

Arama motorlarına ilgili mevzuatın adı yazılarak yapılan aramalar ile ulaşılan mevzuatlar, güncel olmayabilir.

Sivil Havacılığın uçuş emniyeti ve güvenliği ile sürdürülebilir gelişimini sağlamak ve sivil havacılık faaliyetlerinin uluslararası kurallar ve standartlarda yürütülmesi amacıyla gerçekleştirilen mevzuat çalışmalarımız sektörümüzün ihtiyaçlarına göre devam edecektir.

İlgili mevzuat tipi seçildiğinde aşağıdaki şekildeki gibi bir sayfa ile karşılaşacaksınız.

İstediğiniz mevzuata; şekilde yer alan arama bölümüne ulaşmak istediğiniz mevzuatı yazarak veya listelenmiş olan mevzuatlar arasından bularak ulaşabilirsiniz.

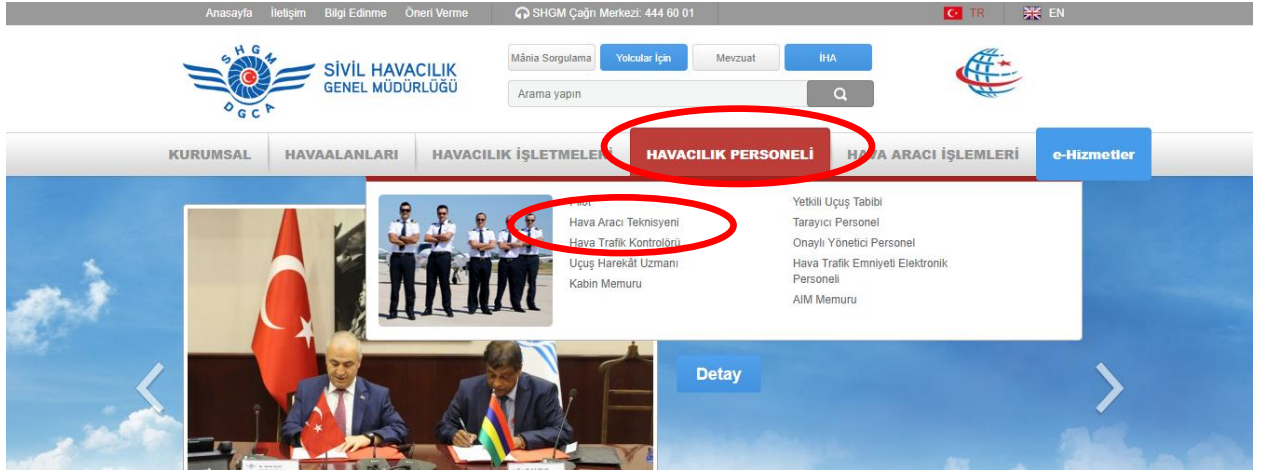
SHGM Mevzuat » Sektörel Talimatlar

Arama :

Talimat Kodu	Talimat Adı	Daire	Yayınlanma Tarihi	Değişiklik Tarihi	Değişiklik Sayısı
SHT-MED	HAVACILIK SAĞLIK TALİMATI	Uçuş Operasyon Dairesi	15/06/2017	-	-
SHT-FCL	UÇUŞ EKİBİ LİSANSLANDIRMA TALİMATI	Uçuş Operasyon Dairesi	08/06/2017	-	-
SHT-ORA	UÇUŞ EKİBİ ORGANİZASYON GEREKLİLİKLERİ TALİMATI	Uçuş Operasyon Dairesi	08/06/2017	-	-
SHT-YHT	Havalimanları Yer Hizmet Türleri ve Detayları Talimatı	Havaalanları Dairesi	16/05/2017	-	-
SHT-ADP	HAVAALANI ACİL DURUM PLANI HAZIRLANMASINA İLİŞKİN TALİMAT	Havaalanları Dairesi	24/03/2017	-	-
SHT-CC	Kabin Ekibi Talimatı	Uçuş Operasyon Dairesi	22/11/2016	-	-

1.2. Formlara Erişim

SHY-66 işlemleri için gerekli formlara, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün web sitesi (www.shgm.gov.tr) içerisinde yer alan aşağıdaki şekilde görülen sırasıyla Havacılık Personeli-Hava Aracı Teknisyeni-SHY-66 İşlemleri butonuna tıklayarak ulaşabilirsiniz.

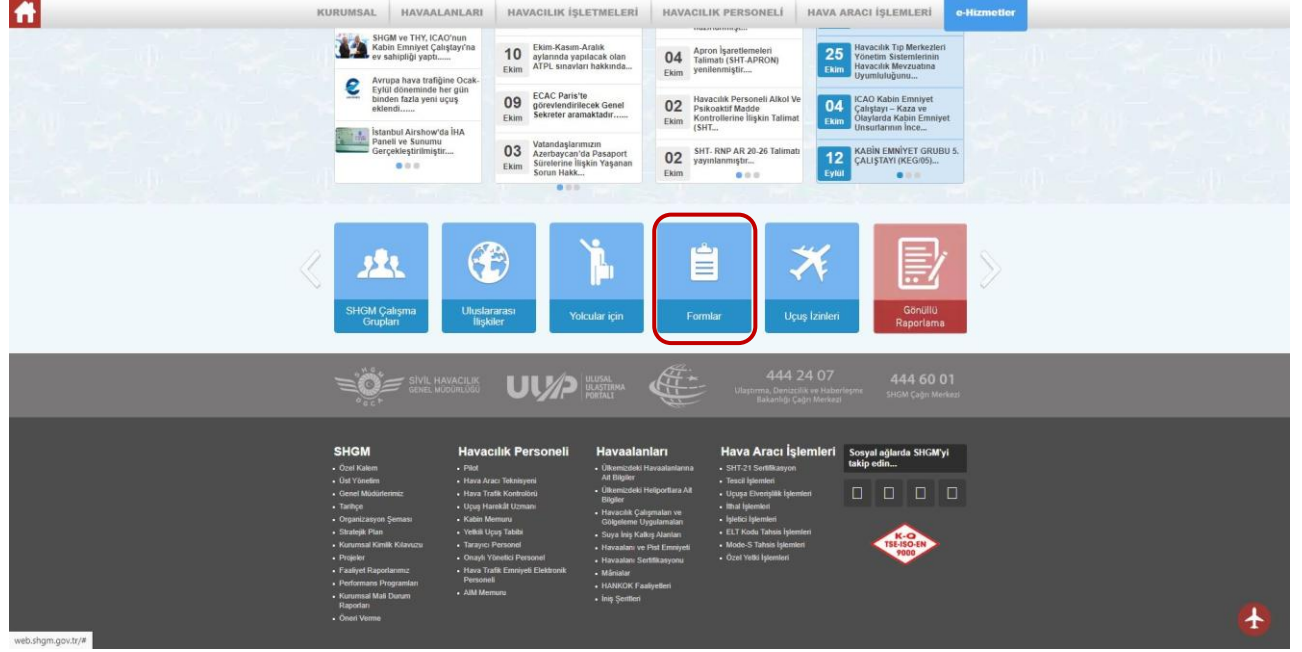

The screenshot shows the SHGM website interface. The navigation menu includes 'KURUMSAL', 'HAVALANLARI', 'HAVACILIK İŞLETMELE...', 'HAVACILIK PERSONELİ', 'HAVA ARACI İŞLEMLERİ', and 'e-Hizmetler'. The 'HAVACILIK PERSONELİ' menu item is circled in red. Below it, a dropdown menu is visible with the following items: 'Yetkili Uçuş Tabibi', 'Tarayıcı Personel', 'Onaylı Yönetici Personel', 'Hava Trafik Emniyeti Elektronik Personeli', and 'AIM Memuru'. The 'Hava Aracı Teknisyeni' item is also circled in red.

Veya

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün web sitesi (www.shgm.gov.tr) ana sayfasının alt kısmında yer alan formlar sekmesinden Uçuşa Elverişlilik Daire Başkanlığı seçilerek ulaşılabilmektedir.

The screenshot shows the SHGM website home page. The top navigation bar includes sections for KURUMSAL, HAVAALANLARI, HAVACILIK İŞLEMLERİ, HAVACILIK PERSONELİ, HAVA ARACI İŞLEMLERİ, and e-Hizmetler. The main content area features a grid of news items and a central navigation bar with icons for SHGM Çalışma Grupları, Uluslararası İlişkiler, Yolcular için, Formlar (highlighted with a red box), Uçuş İzleri, and Görevli Raporlama. The footer contains logos for SHGM, UUP, and ULUSAL İLİŞTİRME PORTALI, along with contact information and a list of services.

1.3. Hizmet Bedeli

Ayrıca, başvurular için hizmet bedeli ödeme işlemleri Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Hizmet Tarife Ödeme Sisteminden (<https://takas.shgm.gov.tr>) öncelikle tahakkuk fişi oluşturularak yapılacaktır.

Ödeme işlemi sırasında açıklama bölümüne Tahakkuk No eklenmesi zorunlu olup bu şekilde yapılmayan ödemeler için hizmet verilemeyecektir. Hizmet fiyatlarında değişiklik olması durumunda ödeme işleminin yapıldığı tarihteki geçerli hizmet bedeli esas alınacaktır.

2. SHT-66 Hava Aracı Bakım Personeli Lisansı Talimatı

Bu talimatın yayınlanma amacı; SHY-66 Hava Aracı Bakım Personeli Lisans Yönetmeliği kapsamında sivil hava araçlarına bakım yapacak bakım personeli için düzenlenecek lisanslara ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

3. SHY-66 Kategorileri

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-1 66.A.3 maddesine göre; hava aracı bakım lisansları

- Kategori A
- Kategori B1
- Kategori B2
- Kategori B3
- Kategori C kategorilerini içermektir.

Kategori A ve B1; uçak, helikopter, türbinli ve pistonlu motorların kombinasyonlarına göre aşağıdaki şekilde alt kategorilere ayrılmaktadır:

- A1 ve B1.1 Türbinli Uçaklar
- A2 ve B1.2 Pistonlu Uçaklar
- A3 ve B1.3 Türbinli Helikopterler
- A4 ve B1.4 Pistonlu Helikopterler

Kategori B3 maksimum kalkış ağırlığı 2.000 kg veya daha aşağı olan piston motorlu basınçlandırılmamış uçaklar için geçerlidir.

Lisans kategorilerinin yetki tanımlamaları ve imtiyazları SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-5 IR 66.A.20 (a) maddesi altında açıklanmıştır.

4. Hava Aracı Grupları

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-2 66.A.5 maddesine göre; hava aracı bakım lisansları uçak tiplerine göre aşağıdaki gruplarda sınıflandırılır:

Grup 1: Kompleks motorlu uçaklar, çok motorlu helikopterler, maksimum onaylı uçuş irtifa seviyesi FL290 değerini aşan uçaklar, elektromekanik uçuş kumanda sistemlerine sahip hava araçları veya Genel Müdürlük tarafından farklı bir hava aracı tipi olduğu kabul edilen hava araçları

Grup 2: Aşağıdaki alt gruplara ait ve Grup 1'den farklı olan hava araçları

- Alt grup 2a: tek turbo-prop motorlu uçaklar
- Alt grup 2b: tek türbin motorlu helikopterler
- Alt grup 2c: tek piston motorlu helikopterler

Grup 3: Grup 1'den farklı olan piston motorlu uçaklar

5. Lisans İşlemleri

5.1. Hava Aracı Bakım Lisansı Tanzimi

SHT-66 Hava Aracı Bakım Lisansı almak isteyen kişilerin aşağıda yer alan 4 temel şartı sağlaması gerekmektedir;

1. Yaş şartı
2. Dil Yeterlilik Şartı
3. Modül Sınav Şartı
4. Temel Deneyim Şartı

Ayrıca, SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-4 66.A.15 maddesi gereğince bir başka yabancı otorite tarafından düzenlenmiş hava aracı bakım lisansı sahiplerine ilgili lisans temel alınarak SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansı düzenlenmez.

5.1.1. Yaş Şartı:

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-4 66.A.15 maddesi gereğince Hava aracı bakım lisansı başvuru sahibinin 18 yaşını doldurmuş olması gerekir.

5.1.2. Dil Yeterlilik Şartı:

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-5 IR 66.A.20(b)4 maddesi gereğince başvuru sahiplerinden kullanılan teknik dökümantasyon ve prosedürlerin yazıldığı dilleri okuyabilmesi, yazabilmesi ve anlaşılır bir seviyede iletişim kurması istenir. Bu hususta SHT-66L-HS Dil Yeterliliği ve Hizmet Sağlayıcı Yetkilendirme Talimatı kapsamında yapılacak sınavdan 100 tam puan üzerinden en az 45 puan almış, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından gerçekleştirilen Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından (YDS) 100 tam puan üzerinden en az 45 puan almış veya Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünce kabul gören sınavların herhangi birinden almış olduğu puan A2 CEFR seviyesinde olmalıdır. Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünce SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansı alma aşamasında kabul edilen sınavlar SHT-66L-HS Talimat Ek-1 CEFR Eşdeğerlik Tablosunda verilmiştir.

5.1.3. Modül Sınavı Şartı:

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-6 IR 66.A.25(a) maddesi gereğince Hava aracı bakım lisansı almak için başvuruda bulunan kişinin, SHT-66 Talimatı Ek-2 Temel Bilgi Gerekliliklerinde tanımlanan modüllerde bilgi seviyesinin yeterli olduğunu sınav yoluyla veya teorik modüllerde (1,2,3,4,5,6,8,9,10 nolu modüller) kredilendirme yoluyla göstermesi gerekmektedir. Söz konusu sınavlara SHY-147 Talimatına uygun olarak yetkilendirilmiş bir eğitim/sınav kuruluşlarında veya EASA Part-147 yetkili kuruluşlarda girilebilir. Ülkemizde 26 Ocak 2015 tarihinden sonra EASA Part-147 yetkili kuruluşları tarafından gerçekleştirilen sınavlar için sınav tarihinden önce Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünden onay alınmış olması gerekmektedir. Ayrıca, bu sınavlara 31 Aralık 2015 tarihinden sonra girilmişse, girilen sınav tarihinden önce alınmış SHT-66L-HS Talimatına uygun dil yeterlilik belgesinin de başvuru evraklarıyla beraber sunulması gerekmektedir.

IR 66.A.25(b) maddesi gereğince hava aracı bakım lisansı almak için başvuruda bulunan kişinin, başarıyla tamamlanan eğitim ve/veya sınavlara dair sertifikalarını on yıl içerisinde Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne sunması gerekir.

Akademik yolla alınacak Kategori C lisans için; havacılık, uzay, makine, mekatronik, elektrik veya elektronik dallarında fakülte veya yüksek lisans mezunu başvuru sahibi B1 veya B2 kategorilerinde sorumlu olunan modül sınavlarını tamamlamalıdır.

5.1.4. Temel Deneyim Şartı:

SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansına başvuru yapan kişiler başvuru yapacakları lisans kategorisine uygun olarak Ek-1 Tablo-11 IR 66.A.30(a) maddesi içerisinde belirtilen temel deneyim şartlarına sahip olmalıdır. SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo 11 IR 66.A.30(d)'de belirtildiği üzere gerekli deneyimin en az 1 yılı güncel olmalıdır. Güncel deneyimin en az % 50'si, hava aracı bakım lisansı başvuru tarihinden önceki 12 aylık süre içerisinde kazanılmalıdır. Kalan kısmı ise son 7 yıl içerisinde kazanılmış olmalıdır. Gerekli temel deneyimin tamamı IR 66.A.30 (f) 'nin gerektirdiği şekilde başvurudan önceki 10 yıl içerisinde edinilmesi gerekmektedir.

Kalifiye personel, SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo 11 AMC 66.A.30(a)'da “mekanik olarak çalışacak personel için motor, makine, mekatronik, vb., aviyonik olarak çalışacak personel için ise elektrik veya elektronik cihazların imalat, tamir, bakım, servis, kontrol veya revizyonlarını kapsayan ve Genel Müdürlük tarafından kabul edilen bir eğitim sürecini başarı ile tamamlamış kişidir. Söz konusu eğitim alet ve ölçüm cihazlarının kullanımını da içermelidir.” şeklinde tanımlanmıştır. Bu kapsamda; Tanınan Okul Genelgesi ile yetkilendirilmiş okullardan mezun olan öğrenciler, yetki kategorilerine uygun kalifiye personel olarak değerlendirilmektedir.

Başvuru sahibi, öğrenim süresi boyunca kesintisiz olarak SHY/Part-147 temel eğitimini alması ve sorumlu olduğu modül sınavlarını başarıyla tamamlaması halinde SHY/Part-147 temel eğitimi mezunu olarak değerlendirilmeye hak kazanır. SHY/Part-147 temel eğitimini alan ancak kredilendirme hakkını kullanan mezunlar kalifiye personel olarak değerlendirilir.

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo 11 AMC 66.A.30(a)'da belirtildiği üzere operasyondaki hava aracında bakım deneyimi; havayolları, hava taksi kuruluşları, malikler, vb. tarafından işletilmekte olan hava aracı üzerinde gerçekleştirilen bakım işlemlerine dahil olma anlamına gelmektedir ve bakım kuruluşları bünyesinde (SHY-145, EASA Part-145, F Bakım, Bermuda Otur-145, FAA v.b.) veya bağımsız onaylayıcı personelin gözetimi altında bilfiil çalışılarak edinilebilir. Deneyimin bir bakım kuruluşunda kazanılması durumunda, ilgili kuruluşun(ların) Bakım Müdürü ve Kalite Müdürü tarafından müşterek imzalanmış çalıştığı birim, kategori ve tarih aralığı bilgilerini içeren bir yazı başvuruda sunulur.

Bakım deneyimi gerçek bakım ortamında kazanılmalıdır. Uzunluk, karmaşıklık ve çeşitlilik bakımından geniş kapsamlı bakım tasklarını içermelidir. SHY-147 temel eğitimi esnasında havayolları veya bakım kuruluşlarında yapılan staj veya gözlemler deneyim sayılamaz, temel pratik eğitiminin bir parçası olarak kabul edilir.

Akademik yolla alınacak Kategori C lisans için gerekli olan deneyim, üs bakım, bakım planlama, kalite güvence, yedek parça kontrolü, üretim planlama veya hava aracı sistem mühendislikleri birimlerinde kazanılmış olmalıdır. Kazanılan deneyimi ilgili kuruluşun(ların) Bakım Müdürü ve Kalite Müdürü tarafından müşterek imzalanmış çalıştığı birim, kategori ve tarih aralığı bilgilerini içeren bir yazı ile sunması yeterlidir.

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo 11 IR 66.A.30(e)'ye göre, sivil hava aracı bakım ortamı dışında kazanılan deneyim (askeri havacılık, sahil güvenlik birimleri, polis, yangın söndürme, meteoroloji vb. vazifelerde veya hava aracı imalatında kazanılan bakım deneyimi) Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan Pratik ve İşbaşı Eğitimi Task Listesinde bulunan bakım

işlemlerini kapsıyorsa kabul edilir. Bunun için Genel Müdürlük tarafından yayınlanan Temel Bakım Deneyimi Kayıt Defteri kullanılmalıdır. Başvuru sahibi, sivil hava aracı bakım ortamı dışında kazandığı hava aracı bakım deneyimini hangi lisans (alt)kategorisine uygun olarak kazanmışsa sadece o lisans (alt)kategorisi için başvurabilir. Sivil olmayan bakım deneyimine ilave olarak ilgili kategoride AMC 66.A.30(e)'de belirtilen sürelerle uygun sivil hava aracı ortamında da bakım deneyimi gerekir. . Gerekli temel deneyimin tamamının başvurudan önceki 10 yıl içerisinde edinilmesi gerekmektedir.

Temel deneyim gereklerinin kayıt altına alınmasında Genel Müdürlük tarafından yayınlanan Temel Bakım Deneyimi Kayıt Defterleri kullanılır. Bu defterler mürekepli kalemle eksiksiz olarak doldurulacaktır. Aynı işlemin birden fazla girilmesi durumunda başvuru iade edilir. Ancak, bir bakım taskı birden fazla deneyim gerekliliğini karşılıyorsa, farklı deneyim kayıtlarında kullanılabilir. Bakım deneyimi bir bakım kuruluşunda edinilmiş ise, kayıt defteri Bakım Müdürlüğü ve Kalite Müdürlüğü tarafından incelenerek kayıtların uyumlu ve eksiksiz olduğuna dair onaylanır.

Bakım deneyim defteri doldurulurken gerek olması durumunda, bu Talimatın yayımlandığı tarihten önce tutulan bakım deneyim defterlerinde yer alan bakım işlemlerine referans verilebilir. Bu durumda, Genel Müdürlüğe yapılacak başvurularda eski ve yeni kayıt defterleri beraber sunulur. Genel Müdürlük tarafından bakım kuruluşu el kitabı prosedürü ile kabul edilmiş bir dijital kayıt sisteminden alınacak dökümler de bakım deneyimini kanıtlayan doküman olarak değerlendirilecek ve süpervizör imza hanesi boş bırakılabilecektir.

Hava aracı bakım lisansı tanzimi için Genel Müdürlük resmi internet sitesinde yayınlanan FR.19A SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansı Tanzim Başvuru Formu ve başvuru ekinde sunulacak destekleyici dokümanlar kullanılarak başvuru yapılır. Uygun şekilde doldurulmayan başvuru formları ve beyan edilen deneyimin gereklilikleri sağlamaması durumunda başvuru uygun görülmez.

Başvuru sahibinin kimlik bilgileri ve doğum tarihi doğrulanır ve başvuru sahibinin başvuru kategorisi için gerekli bilgi ve deneyim gerekliliklerinin karşılandığı belirlenmesinin ardından başvuru sahibi için ilgili hava aracı bakım lisansı 5 yıl süreli olarak tanzim edilir.

5.2. Hava Aracı Bakım Lisansının Temdit Edilmesi veya Yeniden Düzenlenmesi

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-16 IR 66.B.40'da belirtildiği üzere hava aracı bakım lisansı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından, askıya alma, iptal etme veya cezai sınırlandırma işlemi yapılmadığı sürece, tanzim edildiği tarihten itibaren 5 yıl süreyle geçerlidir.

Lisans sahibi lisansının geçerlilik süresini uzatmak için Genel Müdürlüğe FR.19D SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansı Temdit Başvuru Formu ve başvuru ekinde sunulacak evraklar ile başvuruda bulunur. Genel Müdürlük, hava aracı bakım lisansında bulunan bilgiler ile kendi kayıtlarında bulunan bilgileri doğruladıktan sonra, hava aracı bakım lisansının geçerlilik süresi 5 yıl uzatılır.

IR 66.B.120'ye göre, Genel Müdürlüğe Hava Aracı Bakım Lisansının yeniden düzenlenmesini gerektiren tip ilavesi, kategori ilavesi, kayıp, sınırlama kaldırma, düzeltme vb. bir başvuru yapılması durumunda, Hava Aracı Bakım Lisansına aynı zamanda temdit işlemi de uygulanır. Temdit işlemi için ayrı başvuru yapılmasına veya FR.19D Temdit Başvuru Formu doldurulmasına gerek yoktur.

Temdit işlemi sırasında lisans üzerinde yer alan hava aracı tipleri “List of Part-66 Type Ratings” listesine göre kontrol edilir ve gerek görüldüğü takdirde bu listeye göre uygun şekilde düzenlenir veya listede bulunmaması durumunda hava aracı bakım lisansından silinir.

Lisansın kaybı, zarar görmesi vb. durumlarda, lisansın yeniden düzenlenmesi için FR.19E SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansı Kayıp Başvuru Formu ve formda yer alan ilgili evraklar ile başvurulması durumunda, lisansın yer alan bilgilerle Genel Müdürlük kayıtlarında bulunan bilgiler karşılaştırılarak doğrulanır ve lisans yenilenir.

Yapılan hatalı veya eksik işlem Genel Müdürlük personeli tarafından sehven yapılmışsa herhangi bir ücret talep edilmez. Ancak ilgili işlem eksik evrak veya beyana dayalı yapılmışsa hizmet tarifesinde belirtilen ilave değişiklik ücreti talep edilir.

Genel Müdürlük kayıtların lisans sahibinin elindeki hava aracı bakım lisansından farklı olması halinde, söz konusu farklılıklara ilişkin sebepler araştırılarak, hava aracı bakım lisansını yenilenmeyebilir. Gerekli görüldüğü takdirde, söz konusu lisansı iptal etmek, askıya almak veya değiştirmek üzere işlem yapılabilir ve lisans sahibine ve söz konusu durumdan doğrudan etkilenebilecek bakım kuruluşlarına bildirilir.

5.3. Hava Aracı Bakım Lisansına Kategori İlave Edilmesi

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-14 IR 66.B.110’da belirtildiği üzere, hava aracı bakım lisansına (alt) kategori ilavesi için FR.19B SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansı Kategori İlavesi Başvuru Formu ve başvuru ekinde sunulacak evraklar ile başvuru yapılır.

Kategori geçiş işlemine temel oluşturacak mevcut kategoriye ilişkin herhangi bir sınırlamanın bulunmaması gerekmektedir.

Hava aracı bakım lisansına kategori veya alt kategori ilavesi yapmak isteyen başvuru sahibi IR 66.A.30 (b) maddesi kapsamında deneyim gerekliliğini sağlamalı ve bu gerekliliği sağladığına dair çalıştığı birim, kategori ve tarih aralığı bilgilerini içeren, Bakım Müdürü ve Kalite Müdürü tarafından imzalanmış bir yazı ve ilave edilecek kategori veya alt kategoriye ilişkin bakım kayıt defterlerini başvuru evraklarıyla beraber sunulmalıdır.

Söz konusu bakım deneyimi, başvuruya ilişkin (alt)kategorideki hava aracı üzerinde kazanılmış olmalıdır. Başvuru sahibinin, ilave ettirmek istediği kategori veya alt kategoriye ilişkin SHY-147 onaylı Temel Eğitimi tamamlamış olması halinde, söz konusu deneyim gerekliliği %50 azaltılacaktır.

Başvuru sahibi kategori geçiş işlemine uygun olarak tamamlamış olduğu modül sınav sonuçlarını ve/veya FR.19F SHY-66 Kredilendirme Formunu başvuru evraklarıyla beraber sunmalıdır.

5.4. Hava Aracı Bakım Lisansına Tip İlave Edilmesi

SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo-17 IR 66.B.45(b)’de belirtildiği üzere, başvuru sahibinin hava aracı tiplerini lisansına işletebilmesi için, B1, B2 veya C kategorilerinde ilgili hava aracı tip eğitimini başvuru tarihi itibarıyla 3 yıl içerisinde başlamış ve başarılı bir şekilde tamamlanmış olması gerekmektedir.

Başvuru FR.19C SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansı Hava Aracı Tipi/Grubu İlavesi Başvuru Formu kullanılarak yapılır.

Her bir kategori veya alt kategorideki ilk hava aracı tipinin lisansa işlenmesi için bu gerekliliğe ilave olarak SHT-66 Talimatı Ek-4'te tanımlanan İşbaşı Eğitimi başarılı bir şekilde tamamlanmış olması gerekir.

İşbaşı eğitimi, tip işletme başvurusundan önceki 3 yıl içerisinde başlamalı ve bu süre zarfında bitirilmelidir. Eğitim aynı bakım kuruluşunda başlamalı ve tamamlanmalıdır.

Kategori A lisansına hava aracı tipi işlenmez. Kategori A lisansı sahibi SHY-145 Onaylı Hava Aracı Bakım Kuruluşları Yönetmeliğine göre yetkilendirilir.

Akademik yolla alınmış C kategori lisansına sahip olunması durumunda, ilk ilgili uçak tip sınavı B1 veya B2 kategori seviyesinde olup işbaşı eğitimi zorunluluğu bulunmamaktadır.

Aşağıda yer alan tablo SHT-66 Talimatı 66.A.45, 66.A.50 ve Hava Aracı Tip Eğitimi ve Sınav Standardına göre lisansa tip, alt grup veya tam grup işlenmesi için gerekliliklerin bir özeti göstermekte olup, hava aracı grupları, her bir lisans (alt) kategorisi için lisansa hangi yetkilerin işleneceği (tip yetkisi, alt grup yetkisi veya tam grup yetkisi), her bir tip veya yetkinin işlenmesi için hangi yöntemlerin takip edilmesi gerektiği bilgilerini içermektedir.

SHDT-35 lisansında sadece gövde veya sadece motoru olup, SHY-66 hava aracı bakım lisansına bu şekilde dönüşüm yaptırmış olan kişiler tam tip işletmek için;

— Yarım işlenmiş herhangi bir tipte teorik eğitimin tamamlanarak (örneğin, SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansında sadece gövdesi işli olanların motor teorik eğitimi alması gibi) mevzuata uygun OJT yapılması,

— Diğer yarım işlenmiş tiplerde ise teorik ve pratik eğitimi tamamlayarak başvuru yapılması gerekmektedir.

5.4.1. Pratik Deneyim:

Başvuru yapılacak kategoriye uygun olarak SHT-66 Talimatı Ek-5 Pratik ve İş Başı Eğitimi Task Listesinde bulunan her bölümden (chapter'dan) en az bir işlem olmak kaydıyla toplam listenin en az %50'si yapılarak sağlanmalıdır.

Temel deneyim defterinde birleştirilen chapterlar da temel alınabilir. Bu liste içerisinde bulunmayan bakım işlemleri ilgili kategoriye uygun ise bu listedeki işlemlerin yerine sayılabilir.

Alt grup yetkisinin işlenmesi için gerekli olan pratik deneyim o alt gruptaki hava araçlarında kazanılmak zorunda değildir. Benzer bakım işlemi, grup 1, 2 veya 3 hava aracında da gerçekleştirilebilir. Örneğin; Devre kesici (circuit breaker) söküm takım işlemi herhangi bir hava aracında yapıldığında aynı deneyime sayılır.

Grup 2 ve Grup 3 hava araçlarında lisansa o üretici alt grubuna ait ilk tipin işlenmesinden sonra ikinci tipin işlenmesi için gerekli olan pratik deneyim % 50'den % 30'a düşürülür. Her bir üretici alt grubunun üçüncü ve daha sonraki hava aracı tiplerinin lisansa işlenmesi için bu oran %20'ye düşürülür.

Pratik deneyim, kayıt defteri veya Genel Müdürlük tarafından kabul edilen başka bir kayıt sistemi ile gösterilmelidir. Kayıt altına alınması gereken veriler SHT-66 Talimatı AMC 66.A.20(b)2 içerisinde tanımlanmıştır.

SHT-66 Talimatı GM 66.A.45 Tip işleme özet tablosu

Hava Aracı Grupları	B1/B3 Lisansı	B2 Lisansı	C Lisansı
Grup 1:			
<ul style="list-style-type: none"> • Motor gücüyle çalışan kompleks hava araçları • Çok motorlu helikopterler • 29000 feet'in üzerinde sertifikalandırılmış uçaklar • Elektronik uçuş kumanda sistemleri (fly-by-wire) ile donatılmış hava araçları • Genel Müdürlük tarafından Grup 1 olarak tanımlanan diğer hava araçları 	<p>(B1 için) TİP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi: Teorik Eğitim + Sınav ve Pratik Eğitim + Değerlendirme + Lisans alt kategorisindeki ilk hava aracı için OJT</p>	<p>TİP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi: Teorik Eğitim + Sınav ve Pratik Eğitim + Değerlendirme + Lisans alt kategorisindeki ilk hava aracı için OJT</p>	<p>TİP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi: Teorik Eğitim + Sınav</p>
Grup 2:			
<p>Alt Gruplar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2a: Tek Turboprop Motorlu Uçaklar (*) • 2b: Tek Türbin Motorlu Helikopterler (*) • 2c: Tek Piston Motorlu Helikopterler (*) <p>(*) Grup 1 hava araçları hariç</p>	<p>(B1.1, B1.3 ve B1.4 için) TİP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi + OJT veya Tip Sınavı + Pratik deneyim</p> <p>Tam ALT GRUP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi + OJT veya Tip Sınavı + Pratik deneyim (Farklı üreticiden ve aynı alt gruba ait en az 3 hava aracı üzerinde)</p> <p>İmalatçı ALT GRUP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi + OJT veya Tip Sınavı + Pratik deneyim (Söz konusu üretici alt grubunu temsil eden en az 2 hava aracı üzerinde)</p>	<p>TİP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi + OJT veya Tip Sınavı + Pratik deneyim</p> <p>Tam ALT GRUP YETKİSİ</p> <p>Pratik deneyim</p> <p>İmalatçı ALT GRUP YETKİSİ</p> <p>Pratik deneyim</p>	<p>TİP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi veya Tip Sınavı</p> <p>Tam ALT GRUP YETKİSİ</p> <p>Söz konusu alt grubu temsil eden en az 3 hava aracı üzerinde tip eğitimi veya tip sınavı</p> <p>İmalatçı ALT GRUP YETKİSİ</p> <p>(Söz konusu üretici alt grubunu temsil eden en az 2 hava aracı üzerinde tip eğitimi veya tip sınavı)</p>
Grup 3:			
<p>Piston Motorlu Uçaklar (Grup 1 hava araçları hariç)</p>	<p>(B1.2 için) TİP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi + OJT veya Tip Sınavı + Pratik deneyim</p> <p>Tam GRUP 3 YETKİSİ</p> <p>Pratik deneyim Sınırlamalar: • Kabini Basınçlandırılabilen uçaklar • Metal uçaklar • Kompozit uçaklar • Ahşap uçaklar • Kumaş ile kaplı metal tüp yapısına sahip uçaklar</p>	<p>TİP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi + OJT veya Tip Sınavı + Pratik deneyim</p> <p>Tam GRUP 3 YETKİSİ</p> <p>Pratik deneyim</p>	<p>TİP YETKİSİ</p> <p>Tip Eğitimi veya Tip Sınavı</p> <p>Tam GRUP 3 YETKİSİ</p> <p>Pratik deneyim</p>
<p>Azami Kalkış Ağırlığı (MTOM) 2.000 kg ve altında olan kabini basınçlandırılmayan, piston motorlu uçaklar</p>	<p>(B3 için) TAM YETKİ</p> <p>Pratik deneyim Sınırlamalar: • Metal uçaklar • Kompozit uçaklar • Ahşap uçaklar • Kumaş ile kaplı metal tüp yapısına sahip uçaklar</p>	<p>Geçerli değildir.</p>	<p>Geçerli değildir.</p>

5.4.2. İşbaşı Eğitimi:

İlgili hava aracı tipinin bakımı için onaylı bir bakım kuruluşunda Genel Müdürlük tarafından onaylı bir prosedür kapsamında bakım kuruluşunun kontrolü altında yapılır ve uygun niteliklere sahip olan atanmış değerlendiriciler tarafından değerlendirmeye tabi tutulur ve sonrasında başarılı bir şekilde tamamlandığına dair sertifikalandırılır.

OJT prosedürleri Genel Müdürlük tarafından onaylanmamış (Bakım Kuruluşu El Kitabı (MOE) “3.15 Training procedures for on-the-job training”) OJT eğitimleri değerlendirmeye alınmaz. İşbaşı eğitimi, tip işletme başvurusundan önceki 3 yıl içerisinde başlamalı ve bu süre zarfında bitirilmelidir. Eğitim aynı bakım kuruluşunda başlamalı ve tamamlanmalıdır.

Yapılan işbaşı eğitimine ilgili tip kursundan önce başlanabilir. Ancak bu durumda yapılan işlemlerin sayısı, işbaşı eğitiminin tamamlanmasında kullanılan işlemlerin yarısından fazla olamaz.

Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilecek doğrulamayı kolaylaştırmak amacıyla, işbaşı eğitimine ilişkin kanıt kayıt defterinden (log book) ve İşbaşı Eğitiminin bu Talimatın gerekliliğini nasıl karşıladığını kanıtlayan uygunluk raporundan oluşur.

Kayıt Defterinin her sayfası defter sahibi tarafından ve SHT-66 Talimatı Ek-4’te belirtilen şartlara sahip olarak görevlendirilen bir süpervizör tarafından mürekkepli kalemle ad/soyad yazılarak imzalanmalıdır.

Tamamlanan işbaşı eğitiminin nihai olarak değerlendirmeye tabi tutulması zorunlu olup, söz konusu değerlendirme, SHT-66 Talimatı Ek-4’e uygun niteliklere sahip olan bir değerlendirici (assesor) tarafından en az 3 farklı bakım işlemi seçilerek yapılmalıdır. Bakım işlemlerinin değerlendirilmesi SHT-66 Talimatı Ek-4 Yeterlilik Değerlendirmesi başlığı altında yer alan kriterlere göre yapılır.

Her süpervizör’ün değerlendirici olması gerekmemekle birlikte istenen şartları sağlayan süpervizörler aynı zamanda değerlendirici olarak da yetkilendirilebilir. Bu durumda gözetiminde bulunan personel için, bir süpervizör değerlendirici olarak görevlendirilemez.

5.5. Lisansların Dönüşüm İşlemi

SHT-66 Talimatı Tablo-21 66.B.30’a göre Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü sadece SHDT-35 lisanslarını SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansına dönüştürür. Dönüşüm işlemleri SHT-66 Talimatı Ek-6’da yer alan kriterlere göre yürütülür.

Başvuru sahibi dönüşüm işlemine Genel Müdürlük resmi internet sitesinde yayınlanan FR.19G SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansına Dönüşüm Başvuru Formu ve form içerisinde istenilen dökümanlar ile başvurur.

Başvuru sahibinin Genel Müdürlükteki kişisel dosyasında bulunan evrak ile başvuru sahibinin dönüşüm için sunduğu evrak arasında uyumsuzluk varsa Genel Müdürlükteki dosyasındaki evrak dikkate alınacaktır. Lisans kategorisine ait evrakı bulunmayan lisanslar, dosyasındaki mevcut evrak üzerinden dönüşüme tabi tutulacaktır.

Dönüşüm işlemleri bu Ek-6’da belirtilen esaslar doğrultusunda Tablo 1 ve 2’de verilen dönüşüm tablosuna göre yapılır.

SHY-66 lisansına dönüşüm işlemi sırasında açılacak kategorilerin belirlenmesi Ek-6 Madde 6'da yer alan kriterlere göre yapılmaktadır. SHD-T-35 lisansı sahibinin sahip olduğu temel teknik bilgi, ilgili SHY-66 kategorisinin temel bilgi seviyesini karşılamıyorsa dönüşüm sınırlaması uygulanır.

Dönüşüm Sınırlaması bulunan bir SHY-66 lisansı sahibi, SHD-T-35 lisansında dönüşümden önce işlenmiş olan tipler için Ek-6 Tablo-3 ve 4'te belirtilen yetkileri kullanabilir. Bu kapsamda SHY-66 Lisansında, tarih olarak dönüşüm tarihinden önce işli tipler sınırlamalardan muaftır.

SHD-T-35 lisanslarının SHY-66 lisansına dönüşümünde C kategorileri için gerekli görülen tecrübe süresi aranmaz. Buna göre herhangi bir onaylı bakım kuruluşunda son bir yıldır üs bakım sonrası çıkış sertifikası düzenleyen ve bu süreden ayrı tutulmak üzere en az iki yıl onaylayıcı personel olarak tecrübesi bulunan teknik personelin kendi kategorileri ile birlikte C kategorisine dönüşümleri talep edileceği takdirde yapılır.

5.6. Sınırlamalarının Kaldırılması

5.6.1. Dönüşüm Sınırlamalarının Kaldırılması

SHY-66 lisansındaki herhangi bir dönüşüm sınırlamasını kaldırmak isteyen bir başvuru sahibi, FR.19H SHY-66 Sınırlama Kaldırma Formu ve bu form içerisinde istenilen belgelerle Genel Müdürlüğe başvuruda bulunur.

Dönüşüm sınırlamasını kaldırmak isteyen lisans sahibinin ilgili modül sınavından başarılı olması veya ilgili modüllerden kredilendirme şartlarını sağlaması yeterlidir, ilgili modüllerde alakalı teorik ve pratik eğitim alma ve pratik deneyim sunma zorunluluğu yoktur. Lisansında (alt)modül-7, 9 ve 10 sınırlaması olan adayların bu sınırlamaları kaldırabilmek için bu modüllerin test sınavına ilave olarak yazılı sınavına da girmesi gerekmektedir.

Dönüşüm sınırlaması bulunan bir SHY-66 lisansı sahibinin, lisansının kendisine vermiş olduğu yetkileri kullanması için, 9 ve 10 numaralı modül dışındaki sınırlamaları kaldırması zorunlu değildir. Ancak, sınırlamaların kısıtlamış olduğu yetkileri kullanabilmesi için sınırlamaların tamamını kaldırması zorunludur.

SHY-66 lisans sahibinin, lisansının kendisine vermiş olduğu yetkileri kullanabilmesi için 9 numaralı modül sınırlamasını en geç 1 Eylül 2020'ye kadar olmak üzere dönüşüm tarihinden itibaren 5 yıl içerisinde, 10 numaralı modül sınırlamasını ise 1 Eylül 2020 tarihine kadar kaldırması gerekmektedir.

9 numaralı modül sınırlaması; kişinin 19.02.2008 tarihinden önce almış olduğu insan faktörleri başlangıç eğitimi ve başvuru tarihi itibarıyla son iki sene içerisinde almış olduğu insan faktörleri tazeleme eğitimi kayıtlarını (sertifika ve istenmesi durumunda içeriği) sunması halinde kaldırılacaktır.

5.6.2. Grup-3 Sınırlamalarının Kaldırılması:

Kategori B1 ve B3 için, başvuru sahibince ilgili deneyim sunulmadığı sürece SHT-66 Talimatı Tablo-17 IR 66.A.45(f) ve (g) maddelerinde belirtilen sınırlamalar uygulanır. Uygun pratik deneyimin belgelenmesi veya SHT-66 Talimatı Tablo-20 IR 66.A.50(b) maddesinde belirtilmiş kurum ve kuruluşlarca yapılacak bir pratik değerlendirme sonucunda başarılı olunması durumunda Grup-3 sınırlamaları SHY-66 Lisansından kaldırılacaktır.

5.7. Kredilendirme

Modül kredilendirmesi yapmak isteyen başvuru sahibi, FR.19F SHY-66 Kredilendirme Formu ve formda belirtilen ek belgeler ile Genel Müdürlüğe başvurur.

Lisans tanzim başvurusu ile birlikte başvuru yapılabilir.

Kredilendirme işlemi, SHY-66 Hava Aracı Bakım Lisansı Modül Kredilendirme Değerlendirme Formu kapsamında teorik modüller (modül 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10) için yapılabilmektedir.

Kredilendirme işlemi yapılabilme için mezun olunan okulun Genel Müdürlükçe oluşturulmuş bir Kredilendirme Raporunun olması gerekmektedir.

Modül kredilendirmesi yapılacak okullar Genel Müdürlük web sitesinde yayınlanmaktadır. Bu listeye Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün web sitesi (www.shgm.gov.tr) içerisinde yer alan sırasıyla Havacılık Personeli-Hava Aracı Teknisyeni-SHY-66 İşlemleri adımlarını takip ederek ulaşabilirsiniz. Bu liste haricindeki okulların herhangi bir modülden kredilendirme imkânı bulunmamaktadır.

Bu listeye dâhil edilecek okulların Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne eğitim verilen müfredatlarıyla beraber başvurusu gerekmektedir.

Bu okulların uyguladığı teknik eğitime ilişkin müfredat SHT-66 Talimatı Ek-2 Temel Bilgi Gereklilikleri içerisinde yer alan modüller, alt modüller, konular ve bilgi seviyeleri ile karşılaştırılarak uygunluğun sağlanıp sağlanmadığı belirlenir.

Bu karşılaştırma sonrasında ilgili okul için SHT-66 Talimatı Ek-1 Tablo -9 IR 66.B.405 maddesi gereğince oluşturulan Kredilendirme Raporu sonucunda Genel Müdürlüğe sunulan müfredatta eğitim almış ilgili okul mezunlarına başvurmaları halinde kredilendirme işlemi yapılır. Kredilendirme Raporu, verildiği tarihten itibaren 10 yıl geçerlidir.

